

Te den lyija

Themmuno velkibosko diives
9 aro Hyöstako tšoon 2018.

Tuut hin horttiba te del tukko lyija aro themmuno-, tha-
anavitika ta rigiako fallibiengo velkibi.

Koon lela del lyija?

Te lel tukke lyijako horttibosko diiniba, tuut hin mostiba aahêes 18 berh phurano/-i sistunes aro velkibosko diinibiako diives. Džaaniba ta dömmös datta saakiatta staadengiire lena aro folkengo registeriatta 30 diives anglal velkibosko diives ta joon džaanena nii aro savo velkibosko rigios tu hünjuveha.

Tuut hin lyijako diinibosko horttiba aro themmune velkibi kaana tu aahêheha:

- sveittiko themmeskiiro/-i ta tu aahêheha elle hin aahêdas sikide themmunes rekistreeime aro Sveittiko them.

Tuut hin lyijako diinibosko horttiba aro thaanavitika- ta rigiakuune fallibosko velkibi kaana tu aahêheha:

- sveittiko themmeskiiro/-i aro Sveittiko them
- themmeskiiro/-i aro iekê Europako uniako lendako themme elle themmeskiiro/-i aro Island- elle Norjako them ta tu aahêheha folkesko registreerime aro Sveittiko them.
- themmeskiiro aro varekaj vauro them elle tu hin aahêdas folkengo registreerime aro Sveittiko them triin berhêhesko tiija itiljimes angle velkibosko diives.

Tu koones hin lyijako diinibosko horttiba lela velkibiako pelehkos

Tu koones hin lyijako diinibosko horttiba lela velkibiako pelehkos aro postosta triin kurkes anglal velkiba. Aro tukko velkibiako pelehkos hin rannime te tuut hin lyijako diinibosko horttiba, tukko nau, kai tu džiiweha (buuruveha) ta kaana tukko velkibosko diinibiako tšeer hin phirro. Aro tukko velkibiako pelehkos hin nii rannime doola stedi kai hin vojime te del naaluno/vankano lyijako diiniba. Ke tu kammeha del naaluno lyija tuut hi mostiba te lel tukko velkibiako pelehkos tussa.

Ke tu naa liian tukko velkibosko pelehkos elle ke tu hin nahêdas douva, tuut hin horttiba te kammes thaanesko- elle Velkibosko staadengiirena neevo velkibosko pelehkos.

Velkibosko liin/flaagos

Velkibosko liine/flaage aahêhena dželti aro themmune velkibi, parne aro thaanavitika velkibi ta blaate aro rigiakuune fallibiako velkibi. Velkibosko liine/flaage aahêhena aro saare stedi kai hin vojime te del lyija ta panna aro politikaane ringengo stedi. Ke tu kammeha del tukko lyija naalunes elle ke tuut hin mostiba te bihêves tukko lyija, tu fani hyövyveha kammes elle roodes anglunes tukko velkibosko liin/flaagos politikaane ringosko stedenna elle tukko thaanesko staadengiirena.

Velka politikaano ringos

Tu velkaveha anglunes ta koni fuortunes iekê politikaano ringos. Kaana tu na lahêheha tukko politikaano ringosko velkibosko liin, tuut hin vojime lel iekh parno tšutšo papros ta rannes teele doi aja reetes sar vojime tukko politikaano ringosko nau.

Komujesko velkiba

Ke tu kammeha te del tukko lyija politikaano ringosko froolaagime komujeske, tuut hin horttiba te del leske/lake komujesko lyija jakkes te tu tšuuveha iek truhhul naal dauva kandidaattosko nau aro velkibosko liin/papros. Tuut hin horttiba te tšuuves truhhul bi endo iekh kandidaatteske.

Tuut hin mostiba te sikaves douva te tu ahhêha douva koon tu ahhehâ

Te tu vojuvehas del lyija tuut hin mostiba sikaves tukko identitetos, koon tu aahhêha, jakkes te tu sikaveha id-pelehkos sar naalune merkneha draadibosko-pelehkos elle passis. Kaana tuut naa id-pelehkos, vauro komunis hin vojime te sikaves lesko id-pelehkos to rinkata, bi panna dauva komunis hin niin mostiba sikaves lesko tšeekniba id-pelehkessa.

Lyijesko diiniba

Lyijesko diiniba aro tukko velkibosko tšeer aro velkibosko diives

Tuut hin mostiba te del tukko lyija aro douva velkibosko tšeer so hin rannime aro tukko velkibosko pelehkos. Velkibosko tšeer hin phirro endo bi velkibosko diives. Kaana tu deha tukko lyija tu aaveha merknime aro lyijakodiinibiengo naavengo listos ta tukko lyija aavela tšunto aro velkibako-mohto.

Naaluno/vankano lyijako diiniba aro tukko iego- elle vauro thaan

Naaluno/vankano lyijako diiniba mienila te tu deha tukko lyija aro vauro stedos naaka aro tukko iego velkibosko tšeer. Naaluno/vankano lyijako diiniba byrjyla triin kurkes anglal velkibiako diives ta džala anglal kajo tšatšo velkibosko diives.

Tuut hin mostiba te lel tukko velkibosko pelehkos tussa kaana tu deha tukko naaluno lyija dooleske te joon bihâvena tukko lyija aro to iego velkibosko tšeer. Douva hin douva stedos kai tukko lyija aavela drabime. Tuut hin vojime te lel džaaniba dola stedenna kai tu laha del tukko vankano lyija aro www.val.se elle aro tukko iego thaanesta.

Te del velkibosko lyija aro auriako themmenna

Ke tu aahhêha aro auriako them tuut hin vojime te del tukko lyija kajo postosko liin elle dža aro butvare sveittika ambassade ta konsulate. Kaana tu kammeha te del tukko lyija kajo postosko liin tu hyövyveha materiale so tu leha bihâves aro Velkibosko staadengiirena. Tuut hin vojime te del postosko lyija koni siiges 45 diives angle velkibosko diives ta dža te del tukko lyija aro ambassade ta konsulate koni siiges 24 diives angle velkibiako diives.

Varekoon hin horttiba te del lengo lyija bihibiessa

Tuut hin horttiba te del tukko lyija bihibiessa kaana tu som phurano, nasvalo elle lammalo ta tuut naa vojiba kokares te dža aro velkibosko- elle lyijako diinibosko stedos.

Taala tukko džeeno, džuuli elle sambo, tukko huupako elle sambosko kenti, kentosko kenti, phuuride elle phaale/pheene vojila aanela tukko bihîba. Kaana tuut hin varekoon koon buttikaanes elle vaure hlaagimes huushollila elle dela tukke vast douva komunis mote nii aanel dauva bihîba.

Tuut hin nii vojiba te del lyija bihibiessa ke tu aahhêha phanglo elle aro stardengo huushollibiako stedos. Taala buttikiire elle stardengiire vojuvena jelpaves tuut. Kaana tu džiiiveha aro phuujiakiiro rigia kai hin postosko dieliboskiire, joon niina vojuvena aahhês lyijengo diinibosko liinengo bihiboskiire. Kaana tuut naa tšek komujes, koon vojuvehas aanel tukko lyijako diinibosko bihîba, tukko thaanes hin vojiba te stelles lyijako diinibosko komujes koon aavela aro tukko tšeer. Le sankiba tukko thaanessa.

Te del lyija bihiboskiiressa, tuut hin mostiba te kammes froolaagime materiaale so tu bihaveha aro thaanesko staadengiirengo vastesta elle aro Velkibosko staadengiirena.